

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos XXI. — Izdan in razposlan dne 27. marca 1902.

Vsebina: Št. 56. Ukaz, da se opravi popis obrtnih in kmetijskih obratov.

56.

**Ukaz trgovinskega ministrstva
v porazumu z ministrstvi za no-
tranje stvari, finance, poljedelstvo
in železnice z dne 25. marca
1902. l.,**

da se opravi popis obrtnih in kmetijskih obratov.

§. 1.

Na podstavi zakona z dne 18. januarja 1902. l. (drž. zak. št. 21) se s tem določa, da naj se za popis uporabljajo v dodatku obseženi obrazci in naj za vodilo veljajo njim pridejana podučila.

Popis je opraviti po stanju z dne 3. junija 1902. l. (dan slučajnega izbora).

§. 2.

V namen popisa ustanové politična okrajna oblastva popisna okrožja, pri čemer je razločevati med pretežno obrtnimi in pretežno kmetijskimi popisnimi okrožji.

Nadaljnjo pripravo popisa, in pa na dovršitev popisa se nanašajoča dela oskrbujejo politična okrajna oblastva ter trgovinske in obrtne zbornice po naslednjih določilih.

Izvršitev popisa je naložena političnim okrajnim oblastvom, ako ne prevzamejo trgovinske in obrtne zbornice te naloge gledé pretežno obrtnih popisnih okrožij svojega okraja.

Tista popisna okrožja, v katerih prevzame izvršitev popisa pristojna trgovinska in obrtna zbornica, določi trgovinsko ministrstvo.

A. Priprava popisa.

§. 3.

V občinah, imenovanih v dodatku, naj se pred popisom kmetijskih in obrtnih obratov vrši predhodna poizvedba, katero je izvršiti tako, da oskrbuje občina vročevanje in zopetno zbiranje spiskov predhodne poizvedbe (obrazec 1).

Ta predhodna preizvedba naj se začne 20. dne maja 1902. l. in naj se dovrši najpozneje 22. dne maja 1902. l.

Gledé vseh ostalih občin naj politična oblastva I. stopnje pošljejo na obrtne obrate se nanašajoče dele razvidnic (A in B obrazcev XIII a in XIII b izvršitvenega ukaza k popisu ljudstva z dne 31. decembra 1900. l. [drž. zak. št. 145]) priloživši vsotne zaznamke iz razvidnic najdalje do 31. dne marca 1902. l. trgovinskim in obrtnim zbornicam, ki naj došle razvidnice primerjajo z zapiski v obrtnem katastru, eventualno jih popolne na podstavi teh zapiskov in po tem popravijo vsotne zaznamke.

Za tista popisna okrožja, v katerih trgovinske in obrtne zbornice ne opravijo same popisa, naj tako pregledane in dopolnjene razvidnice pošljejo zopet nazaj političnim oblastvom I. stopnje najpozneje do 10. dne maja 1902. l.

Popravljenе vsotne zaznamke za vsa popisna okrožja je poslati pristojnim političnim okrajnim oblastvom tudi do 10. dne maja 1902. l.

§. 4.

Popisovalne komisarje in preglednike izberejo, postavijo in izurijo za tista popisna okrožja, v katerih prevzamejo izvršitev popisa trgovinske in obrtne zbornice kakor vodilna popisovalna oblastva, te zbornice.

Zbornice naj v tem primeru zaprosijo deželne kulturne svete, oziroma kmetijske družbe, da imenujejo strokovnjake, ki so pripravljeni sodelovati v poduku popisovalnih komisarjev in preglednikov gledé popisa kmetijskih obratov, ležečih morda v pretežno obrtnih okrožjih.

§. 5.

Za vsa tista popisna okrožja, v katerih izvršitev popisa ni izročena kaki trgovinski in obrtni zbornici, izberejo, postavijo in izurijo popisovalne komisarje in preglednike politična okrajna oblastva, ako izurjenja ne prevzamejo prostovoljno trgovinske in obrtne zbornice. Gledé izbora teh organov lahko imenovana oblastva poprašajo pristojne trgovinske in obrtne zbornice, oziroma deželne kulturne svete in kmetijske družbe za predloge.

§. 6.

Popisovalni komisarji in pregledniki obljublajo v vsakem primeru pri političnih okrajnih oblastvih in se opremijo z izkaznicami (obrazca 2 in 3); pri tem jih je posebno opozarjati, da so dolžni strogo molčati gledé tega, kar so izvedeli na podstavi oprave popisa.

§. 7.

Da se preračuni potrebščina tiskovin, naj politična okrajna oblastva na podstavi vsotnih zaznamkov iz razvidnic (obrazec XV izvršitvenega ukaza k popisu ljudstva z dne 31. decembra 1900. l. [drž. zak. št. 145]) napravijo enak spisek — vendar razvrščen samo po občinah — in naj seštevaje te občinske podatke preračunijo okrajne vsote za popis

potrebnih obrazcev obratnih pol (obrazec 4), listov o delavcih na domu (obrazec 5) in pol o kmetijstvu (obrazec 6). Prepis tega spiska je predložiti najdalje do 15. dne maja 1902. l. predstojnemu političnemu deželnemu oblastvu in v priloženem poročilu povedati tudi število popisovalnih komisarjev in preglednikov, ki jih bo, kakor je pričakovati, postaviti po §. 5.

V tem poročilu je obravnavati tudi potrebščino obrazcev v jezikovnem oziru.

§. 8.

Politična deželna oblastva obvestijo, ko so došla poročila o potrebščini tiskovin, tiste trgovinske in obrtne zbornice, ki sodelujejo v izvršitvi popisa (§. 2), o potrebščini poizvedbenih obrazcev, ki se bodo, kakor je pričakovati, potrebovali v posameznih zborničnih okrajih, na kar ukrejejo zbornice tiskanje in dajo političnim okrajnim oblastvom na razpolaganje tiskovine, ki so potrebne za pretežno kmetijska popisna okrožja; za tiste zbornične okraje, v katerih zbornice ne sodelujejo v izvršitvi popisa, ukrejejo natis politična deželna oblastva.

§. 9.

Politična oblastva I. in II. stopnje, oziroma trgovinske in obrtne zbornice morajo skrbeti za to, da je pravočasno zagotovljena potrebščina tiskovin, kolikor se je pričakuje, in da so na razpolaganje posameznim popisnim okrožjem primerne razvidnice (obrazca XIII a in XIII b izvršitvenega ukaza k popisu ljudstva z dne 31. decembra 1900. l.), oziroma predhodne poizvednice.

B. Izvršitev popisa.

§. 10.

Popis se lahko izvršuje na različni način, bodisi da izvršuje popisovalni komisar popis od hiše do hiše, ali da se tiste osebe, od katerih se zahtevajo pojasnila, zaslišujejo komisijsko.

V tem primeru mora predstojnik občine (graščinskega ozemlja) razglasiti dan komisijskega popisa, kakor je v kraju v navadi, ter izdati strankam poziv, da pridejo določenega dne na sedež občinskega predstojništva ali na kak drug zato pripraven kraj; v tem pozivu mora biti tudi namen prihoda povedan kolikor moči obče umevno, ter biti obsežen poziv naj prinesejo seboj potrebne listine (dopustilo, obrtni list, dovolilo, privilegij, patent, pridobninski

list, plačilni nalog za pridobnino, delavske in služabniške knjige pomožnega osebja, posestno polo, zakupno pogodbo). Zasliševanje samo vrši v takih primerih popisovalna komisija, v kateri so vsekakor predstojnik občine ali od njega določen nadomestnik, popisovalni komisar in pa po možnosti za popisno okrožje postavljen preglednik.

Podatke zasliševanja lahko popisovalni komisar ali preglednik dopolni in preskusi na sedežu obrata.

Vodilnemu popisovalnemu oblastvu je na voljo dano, posameznim obratom, katerih sedež je v krajih, kjer se popisuje s komisijskim zasliševanjem, izročiti poizvedbene obrazce, da jih izpolnijo sami.

§. 11.

Tudi v tistih krajih, v katerih se popisuje od hiše do hiše, se lahko vrši različno ravnanje, bodisi da se poizvedbeni obrazci (obratna pola, list o delavcih na domu, pola o kmetijstvu) poprej vroče strankam, da jih izpolné same in da jih pozneje prevzame popisovalni komisar, ali da se izpolné o priliki, ko pride popisovalni komisar.

§. 12.

V katerih primerih nastopi ta ali ona v §§. 11 in 12 tega ukaza oznamenjenih vrst ravnanja, se prepušča mnenju vodilnega popisovalnega oblastva (§. 2).

Pristojni trgovinski in obrtni zbornici se pridržuje, gledé takih popisnih okrožij, v katerih opravlja popis politično okrajno oblastvo, staviti predloge, katerim industrijskim obratom naj bi se na podstavi v §. 10, zadnjem odstavku, in §. 11 ukrenjenih določil izročili poizvedbeni obrazci, da jih izpolné sami.

§. 13.

Ako se izpolnitev poizvedbenega obrazca izroči kaki stranki, ga mora popisovalni komisar, ko ga prevzame, preskusiti takoj na licu mesta, kako pomoto popraviti in nedostatke dati popolniti po stranki ali jih sam popolniti.

Ako opravi izpolnitev popisovalni komisar sam, mu morajo dati stranke zato potrebna pojasnila.

§. 14.

Popisovanje naj se začne na dan slučajnega izbora (§. 1) in ga je dovršiti kolikor moči v treh tednih.

Predstojniki občin (graščinskih ozemelj) so dolžni, na vsak način pospeševati izvršitev popisa ter najizdatnejše podpirati vodilna popisovalna oblastva, popisovalne komisarje in preglednike, kadar opravljajo poizvedbe.

Občine naj nadalje sodelujejo ob vročevanju, ki je potrebno zaradi popisa v njihovem okraju.

§. 15.

Popisovalnim komisarjem je izročena izvršitev popisnega opravila, preglednikom, ki imajo v občevanju s strankami tudi vse pravice popisovalnih komisarjev, navodilo in nadzorstvo popisovalnih komisarjev, in pa posredovanje občevanja z vodilnim popisovalnim oblastvom. Natančnejše dolžnosti popisovalnih komisarjev in preglednikov se določijo z navodilom, ki se izda, in pa s posebnimi naročili vodilnega popisovalnega oblastva.

Popisovalni organi imajo pravico, v vseh stadijih popisnega opravila gledé ustanovitve katastrskih podatkov poizvedovati v davčnih uradih in pri razvidnostnih geometrih, gledé ustanovitve zakupnih in kakih skupnih pravic deležnikov pri zemljiškoknjžnih oblastvih, zlasti v uradnih prostorih vpogledovati v katastrske operate in si narejati izpiske; pri tem jih bodo oznamenjeni uradi podpirali, kolikor je namenu primerno.

C. Sklep popisovanja.

§. 16.

Vso popisno gradivo dojde vodilnemu popisovalnemu oblastvu, ki pride krajevno v poštev. To oblastvo loči najprej gradivo in to v gradivo za obrtne obrate in delavce na domu in v gradivo za kmetijske obrate; to poslednje je potem nemudoma poslati statistični osrednji komisiji, da obdela in očrta popisne podatke.

§. 17.

Obratne pole in liste o delavcih na domu je izročiti pristojni zbornici, ako jih trgovinska in obrtna zbornica itak že nima kakor vodilno popisovalno oblastvo.

Zbornice so dolžne to gradivo primerjati s svojim obrtnim katastrom, in pa zaznamovati poizvedbene obrazce (to je označiti posamezne obrate po njihovi specifični vrsti v okviru razredbe obrtov).

Zaradi tega primerjanja potrebne dodatne poizvedbe naj izvrše tiste zbornice same, ki so poslovale za vodilna popisovalna oblastva; drugače pa je pomisleke sporočiti pristojnemu političnemu okrajnemu oblastvu, da ukrepa na dalje.

§. 18.

Občinska oblastva morajo na zahtevanje sodelovati ob dodatnih poizvedbah, potrebnih vsled določila v §. 17, in iz drugih povodov.

§. 19.

Po sklepu popisnega opravila dojde tudi gradivo, nanašajoče se na obrtne obrate in na delo na domu, statistični osrednji komisiji, da ga dokončno podela.

Natančnejša določila o predložbi gradiva in pa o ravnanju ž njim ter rokove, ki se jih je držati pri tem, izda trgovinsko ministrstvo.

D. Končna določila.

§. 20.

Trgovinskemu ministrstvu se pridržuje, da posebno uredi sodelovanje posameznih zbornic ob izvršitvi popisa in prigleda gradiva.

Pomožne zavode železnic popiše ministrstvo za železnice, kateremu pristoji tudi izdati natančnejša določila o tem in pa ustanoviti obrazce, ki se bodo rabili pri tem.

Za popis državnih obratov po predstojnih službenih oblastvih se lahko izdadó posebna določila.

Ta ukaz stopi takoj v moč.

Koerber s. r.

Wittek s. r.

Böhm s. r.

Call s. r.

Giovanelli s. r.

Podučilo.

Predhodna poizvednica služi edino le za namene popisa obrtnih in kmetijskih obratov, vršечеega se na podstavi zakona z dne 18. januarja 1902. l. (drž. zak. št. 21).

Hišni posestniki, oziroma njihovi nameščenci morajo najprej vpisati krajevne podatke, obsežene na glavi predhodne poizvednice, in potem pripravno ukreniti, da se natančno izpolni poizvednica sama.

Gledé tega velja naslednje:

- a) Hišni posestniki, oziroma njihovi nameščenci morajo predhodno poizvednico vročiti po vrsti vsem imetnikom stanovališč, delavnic ali prodajalnic, da jo takoj izpolné.
- b) V razpredelku 1 morajo priti vse številke v hiši se nahajajočih stanovališč, delavnic in prodajalnic; pri številkah, ki se tičejo nerabljenih prostorov, je vpisati dostavek, oznamenjujoč to razmerje („prazno“ ali kaj enakega).
- c) V razpredelku 2 je zapisati, brez razlike izvrševanega opravila ali poklica, ime in priimek imetnikov stanovališč, delavnic ali prodajalnic.
- d) Za obrtniško delujoče (razpredelek 3 in 5) veljajo vse osebe, ki so imetniki kakega obrtnega ali trgovinskega obrata ali imajo v njem opravilo kakor poslovodci, pomočniki, pomagači, pomožni delavci, učenci, agenti, knjižovodje, komiji, praktikanti itd., kratko v katerem koli svojstvu, ali ki delajo doma za kako tujo prodajalnico ali za odjemalce, ali opravljajo obrtniško delo (kakor šivilje, perice itd.) v hiši odjemalcev za plačo.

Vrsto obrtnega opravila (razpredelek 3 in 6) je napovedati kolikor moči natančno, potemtakem so napovedi kakor „imetnik opravila, poslovodec, delavec“ in enake nedopustne. Pač pa mora biti razvidna opravilna stroka ali vrsta poklica, na primer: krojač, čevljarski pomočnik, šivilja za ovratnice itd.

- e) V razpredelku 5 je navesti vse v hiši stanujoče in obrtniško delujoče rodbinske ude imetnika stanovališča (delavnice, prodajalnice), podnajemnike in prenočevalce — brez razlike ali izvršujejo obrtniško delovanje kakor samostojni imetniki opravila, ali za plačo ali mezdo ali kakor učenci — posamezno in to pri tisti številki stanovališča (delavnice, prodajalnice), ki se nanaša na prostor, v katerem stanujejo.

Vsi ne obrtniško delujoči rodbinski udje, podnajemniki in prenočevalci, in pa nameščenci in delavci, ki imajo samo delo v hiši, pa stanujejo zunaj, ostanejo povsem izključeni od vpisa.

- f) Za kraj, kjer se vrši obrtniško delovanje (razpredelek 4 in 7) velja pri samostojnih imetnikih opravila opravilnica (delavnica, pisarna itd.), ako teh ni, stanovališče. Pri nameščencih in delavcih, ki imajo delo pri kakem delodavcu (v njegovi delavnici, stanovališču, pisarni, na kakem stavišču itd.) je povedati delovni kraj. Napoved naslova zadostuje; imena ali firme delodavca ni treba navajati. Pri osebah, ki (kakor šivilje, perice itd.) izvršujejo svoje opravilo v hiši odjemalcev za mezdo, nikakor ni vpisati naslova kakega posameznega odjemalca, torej tudi ne tistega odjemalca, pri katerem imajo delo ravno na dan izpolnitve predhodne poizvednice; pač pa je potrebna napoved kakor „v hiši odjemalcev“ ali kaj enakega.
- g) Tudi tiste obrtniško delujoče osebe, ki so ob času predhodne poizvedbe brez dela, je vpisati v to poizvednico, in sicer je za take osebe v razpredelku 4, oziroma 7 vpovstaviti zapisek „brez dela“. Ako pa take osebe navadno delujejo v svojem stanovališču in samo začasno nimajo dela ali naročila, tedaj pri njih v razpredelku 4, oziroma 7 ni zapisati zapiska „brez dela“, temveč stanovališče za kraj obrtniškega delovanja.
- h) Ako iz katerega koli razloga (na primer zaradi odsotnosti najemnika stanovališča, ali ker hišni posestnik ne pozna njegovih razmer) ni moči podati nadrobnih pojasnil, naj hišni posestnik ali njegov nameščenec naredi primerno opomnjo v razpredelku 8.

Izpolnjevanje predhodne poizvednice mora biti sklenjeno v četrtek 22. dne maja 1902. l. Predhodna poizvednica mora torej na večer tega dne biti povsem izpolnjena pri hišnem posestniku ali njegovem nameščencu.

Obrazec 2.

Popis obratov 1902 . . . . .

O b l j u b a.

Podpisani popisovalni komisar
preglednik se zavezuje natančno in vestno izpolnjevati svoje dolžnosti, zave-
vajoče ga v dobi njegove uporabe za popisovanje obratov, in se natančno ravnati po vseh poveljih, ki jih
dobi od vodilnega popisovalnega oblastva ali od oseb, postavljenih po njem.

Zlasti se zavezuje podpisavec tako za čas njegove uporabe za popisovanje obratov kakor po
tem času tudi nastrožje molčati o vsem, kar je na podstavi popisa zvedel o osebnih ali opravnih raz-
merah strank.

. . . . . dne . . . . . 1902.

(Podpis.)

(Prva stran.)

Obrazec 3.

Uradna izkaznica.

Gospod . . . . .

se je ob popisovanju obrtnih in kmetijskih obratov 1902. l. postavil za popisovalnega komisarja
preglednika in ima
kakor tak v okrožju podpisanega oblastva pravico prevzemati od strank izpolnjene poizvedbene obrazce
ali zahtevati, da se mu dadó pojasnila, potrebna za njih izpolnitev.

. . . . . dne . . . . . 1902.

(Podpis imetnika.)

(Izdajajoče oblastvo.)

(M. P.)

(Druga stran.)

Po §. 16 zakona z dne 18. januarja 1902. l. (drž. zak. št. 1) naj tistemu, ki se odtegne popis
ali odbije dati na podstavi tega zakona zahtevana pojasnila ali jih vedoma poda neresnično, politično
oblastvo naloži denarne kazni do 50 K, ako se ne dadó izterjati, pa do pet dni zapora.

Obrtni podjetniki (zakupniki vodje) in delavci na domtu so dolžni, listine, ki se nanašajo na izvrše-
vanje njihovega podjetja, oziroma opravila, in pa delavske in službene knjige svojih pomožnih delavcev
na zahtevanje pokazati imetniku te izkaznice. Isto dolžnost imajo imetniki (zakupniki, vodje) kmetijskih
obratov gledé posestnih pol ali zakupnih pogodb in pa služabniških knjig svojih uslužbencev.

Obrazec 4.

Stevilka . . . . .

Popisno okrožje . . . . .

Obratna pola za obrtna, trgovinska in industrijska podjetja**za popis 3. dne junija 1902. l.**

Dežela	Okraj trgovinske zbornice . . . . .
Politični okraj	Občina (graščinsko ozemlje) . . . . .
Kraj	Cesta, ulica, trg . . . . . hišna številka . . . . .

Podučilo.

Izkazi v tej poli naj služijo samo v statistične namene in se nikakor ne smejo uporabljati v namene obrtnega oblastva ali obdačevanja.

A. Ako se pola vroči stranki, predno pride popisovalni komisar, jo je v vseh točkah natančno in resnično izpolniti in dalje hraniti na sedežu obrata dotlej, da pride popisovalni komisar ponjo.

Ako polo pokaže še le popisovalni komisar sam, jo je izpolniti na njegovo zahtevo. Popisovalni komisar pa ima tudi pravico polo sam izpolniti; komisarju je potem dati vsako za to potrebno pojasnilo. Stranka pa ima v tem primeru pravico vpogledati v polo, ki jo je izpolnil popisovalni komisar.

Izpolniti polo, oziroma dati za to potrebna pojasnila je dolžen imetnik obrata; pri obratih, danih v zakup, zakupnik; za obrate, v katerih ne deluje imetnik (zakupnik), poslovodec (ravnatelj). Ako je več imetnikov (zakupnikov, vodij), naj se blagovolijo o tem sporazumeti, kdo izmed njih naj izpolni polo, oziroma naj prevzame pojasnjevanje.

Popisovalni komisar izpolni polo in pa prevzame izpolnjeno polo — izvzemši v naslednjem odstavku omenjeni primer — tam, kjer se obrat v resnici obratuje, pri stoječih obratih (točka B), ako treba, v stanovanšču imetnika obrata (zakupnika, vodje).

Ako predstojnik občine (graščinskega ozemlja) izda poziv, se mora pola izpolniti in pa izpolnjena pola prevzeti po popisovalnem komisarju na kraju, določenem v pozivu.

B. Tudi za obrate, ki stojé ob času popisa, je izpolniti to polo, pre čemer je paziti posebno na vpražanje 12.

C. Praviloma je izpolniti o vsakem obratu posebno obratno polo. Ako torej na primer gostilničarski ter krčmarski obrt in pa mesarski obrt obratuje isti imetnik (zakupnik vodja), je izpolniti eno obratno polo za gostilničarski ter krčmarski obrt in drugo za mesarski obrt. To velja zlasti tudi o podružnicah (filijalah, faktorijah, zalogah), enako ali se obratujejo na podstavi posebnega obrtnega lista ali ne. Prav tako naj imetnik obrta izpolni več obratnih pol, ako se na podstavi enega obrtnega lista obratujejo raznovrstne obrtne stroke (na primer mlinarstvo in pekarstvo, prodaja prténe robe in trgovina s pleteninami).

D. Ako pa kak podjetnik obratuje več obrtov na podstavi posebnih obrtnih listov za vsakega izmed njih, vendar tako, da vsi skupaj delujejo za izdelovanje enotnega končnega produkta, ne da bi sami podajali tržnih fabrikatov, in ako so razen tega združeni v prostorno zaprtem in enotno osnovanem obratu, tedaj je izpolniti samo eno vprašalno polo za ta skupni obrat (tako na mer za tvornico voz, ki se obratuje na podstavi posebnih obrtnih listov za kovaštvo za vozove, kolarstvo, prisedlarstvo, lakirarstvo voz itd.).

E. Podjetniki so dolžni, listine (dopustilo, obrtni list, dovolilo, privilegij, patent, pridobninski list, plačilni nalog za pridobnino), ki se nanašajo na pravico za izvrševanje obrtnih, trgovinskih ali industrijskih podjetij, in pa delavske in službene knjige svojih delavcev in uslužbencev imeti pripravljene ter jih na zahtevanje pokazati popisovalnemu komisarju, kateremu je naročeno popisovanje. Pri tem se še enkrat posebno povdarja, da se vpogled v te listine nikakor ne sme izrabljati v namene obrtnega oblastva ali v davčne namene.

Imetniki obrata (zakupniki, vodje) so dolžni dati tukaj zahtevana pojasnila. Kdor se popisu odtegne, na naslednja vprašanja vedoma neresnično odgovori, odgovor na vprašanja ali izpolnitev te pole odreče, se kaznuje z denarnimi kaznimi do 50 kron, in ako se ne dajo izterjati, z zaporom do 5 dni (zakon z dne 18. januarja 1902. l. [drž. zak. št. 21]).

1. Ime in naslov stanovališča

a) imetnika obrata;

(Pri obratih, katerih imetnik je ena posamezna oseba, naj se pove ime in priimek, in pa naslov stanovališča te osebe, pri obratih, pri katerih je več imetnikov, ime in priimek in naslovi stanovališč vseh teh oseb, pri obratih končno, katerih imetnik je kaka juristična oseba n. pr. kaka delniška družba, kaka pridobitna in gospodarska zadruga, kako društvo, kaka rudarska družba, kaka ustanova, kak javen zaklad, kaka občina, dežela ali država itd., naj se pove natančno oznamenilo te združbe, in pa njen sedež, oziroma njene uprave.)

Ime in priimek (firma družbe) . . . . .
 Naslov . . . . .

b) kakega poslovođca;

Ime in priimek . . . . .
 Naslov . . . . .

c) zakupnika (pri obratih, v zakup danih).

Ime in priimek . . . . .
 Naslov . . . . .

2. Ali se obrat (obrt, opravilo, podjetje) obratuje pod **protokolovano firmo** (da ali ne?) . . . . .

Ako da, pod katero? . . . . .

3. Natančna napoved vrste obrata, pri čemer je vrsto že v imenu kolikor moči natančno oznameniti, na primer ne strojar, temveč strojar s česlom, irhar, ne barvar, temveč barvar svil itd. Ako običajno oznamenilo opravila ne zadostuje, da se počiti njegova posebna vrsta (specijaliteta), tedaj jo je z imenovanjem najpoglavitejših predmetov podelave ali izdelovanja ali trgovine ali drugače natančneje določiti, na primer je pri prodajalcih mešanega blaga ali trgovcih povedati, ali tržijo z živili, soljo, specerijskim blagom, drobnim blagom, galanterijskim blagom, krojnim blagom, konfekcijskimi predmeti ali eventualno z več vrstami teh vrst blaga, katere je potem navesti vse; prav tako naj na primer tisti, ki izdeluje samo vrhne dele za obuvala, napove „izdelovalec vrhnih delov obuvala“ in ne samo čevljar. Kjer je potrebna napoved materijala za razumevanje obrta, je navesti tudi material, na primer svileni baržun, volneno blago iz česanih niti, iz drage, galanterijsko blago iz rмене medi (mesinga) pakfonga, bronā . . . . .

4. Ako je imetniku kakega obrata (zakupniku, vodji) izpolniti več obratnih pol (glej podučilo na strani 1 pod C), je tukaj napovedati **najpoglavitejši obrat** . . . . .

5. Ali je pri 3 imenovani obrat **podružnica** (filijala), **faktorija** ali **zaloga** kakega drugega obrata? (Da ali ne?) . . . . .

Ako da, je tukaj povedati naslov in natančno oznamenilo (firmo) glavne zaloge . . . . .

6. Ali ima pri 3 imenovani obrat **podružnice** (filijale), **faktorije** ali **zaloge**? (Da ali ne?) . . . . .

Ako da, je tukaj povedati natančno oznamenilo in naslov vsake podružnice (filijale), faktorije ali zaloge . . . . .

7. Ali spada k obratu, imenovanemu pri 3, tudi kak **kmetijski obrat**? (Da ali ne?) . . . . .

8. (Samo za imetnike industrijskih obratov.) Ali obratuje imetnik obrata razen obratov, imenovanih pri 3, 5 in 6, še kateri ali več **drugih industrijskih obratov**? (Da ali ne?)

Ako da: kakor lastnik (solastnik)? (Da ali ne?)

kakor zakupnik? (Da ali ne?)

Kje leži ta obrat? (obratni?)

a) v Avstriji: dežela . . . . . politični okraj . . . . .

občina . . . . . kraj . . . . .

Kar se sklada, je podčrtati! } b) na Ogrskem;
c) v Bosni in Hercegovini;
d) v drugih deželah.

9. Ali je pri 3 imenovani obrt, opravilo, podjetje sedaj (to je 3. dne junija 1902. l.) povsem **izven obrata**? (Da ali ne?) . . . . ., ako da, ali je neobrat trajen ali začasen? . . . . .

Kaj je vzrok neobratovanja? . . . . .

10. Ali se **obratovanje** v kakem določenem letnem času (mrtva doba) redno **docela prekinja**? (Da ali ne?) . . . . . ako da, v katerih mesecih?

11. Stevilo oseb, ki se 3. dne junija 1902. l. rabijo v delavnicah, tvorniških in delovnih prostorih, na delaviščih, stavbiščih, v pisarnah, prodajalnah in skladiščih obrata na ladjah ali vozilih in plovilih opravila, nadalje za potujoče kupce, raznašalce, voznike itd.

V primerih, v katerih je imetniku obrta (zakupniku, vodji) izpolniti več obratnih pol za posebne obrate (glej podučilo stran 1 pod C), je uporabljano osebje izkazati v naslednji tabeli tiste obratne pole, ki se nanaša na obrat, v katerem se osebje v resnici rabi.

Tisti del osebja, ki se porablja menjaje sedaj v tem, sedaj v drugem obratu, je izkazati pri tistem obratu, kjer imajo te osebe poglavitno opravilo.

Ako se pa v obratu, imenovanem pri 3, ne rabi posebno osebje, temveč opravlja delo, kar ga je, osebje kakega drugega obrata istega imetnika (zakupnika) poleg drugega dela, tedaj je samo v razpredelku za opomnje naslednje tabele povedati obrat, od katerega se oskrbujejo dela pri 3 imenovanega obrata.

	M o š k i		Ž e n s k e			Med njimi rodbinski udje imetnika obrata (zakup- nika)	Opomnja
	nad 16 let stari	pod 16 leti	nad 16 let		pod 16 leti		
			samske	omožene (vdovele, ločene)			
a) Delujoči imetniki, soimetniki, zakupniki							
b) tehniško in umetniško nadzorno, upravno in pisarniško osebje (n. pr. tehniški ravnatelji, inženjerji, kemiki, risarji itd.)							
c) trgovski uradniki in nameščenci (kakor trgovski ravnatelji, disponenti, knjigovodje, komptoaristi, blagajničarji, trgovski popotniki, pomočniki, prodajalci, trgovinski učenci, praktikanti itd.)							
d) obrtni delavci in pomočniki (na primer delovodci, pripravljalniki delavci, pomočniki, pomagali, učenci, delavci, pomožni delavci, obrtni dninarji, natakariji, kuharji itd.)							
e) podrejeno službeno osebje (n. pr. poslovni sluge, skontisti, tekači, vratarji, hišniki, zbiralci, raznašalci, nakladalci, fakini, hlapci, vozniki, postrežnice, družina za prodajalnico i. e.)							
Skupaj							

12. Za obrate, ki ob času popisa povsem ali deloma stojé, je tukaj povedati, koliko obrtnih delavcev in pomočnikov je povprečno imelo delo v času zadnjega polnega obratnega meseca.

Napoved meseca . . . . .

Število obrtnih delavcev in pomočnikov, ki so imeli delo v tem mesecu (moških . . . . . ženskih . . . . .).

13. Ali izdelujejo blago ali opravljajo dela za račun pri 3 imenovanega obrata izven hiše mali obrtniški ali domači industrijci, delavci ali delavke, kakor na primer na sedež prihajajoči ali domači pomočniki, vezalke, kvačkarice, šivilje, domači tkalci itd.? (Da ali ne?) . . . . . Ako da, katero blago se izdeluje tako, oziroma katera dela se opravljajo tako? . . . . .

.....

V katerih krajih (občinah, političnih okrajih) se nahajajo mali obrtniki in domači industrijci, ki delajo tako? . . . . .

.....

14. Ali se uporabljajo za račun obrata razen oseb, izkazanih v tabeli pri vprašanju 11, še druge osebe, ki imajo delo hodé okoli (krošnjariji, sejmarji, nakupovalci)? (Da ali ne?) . . . . .

15. Ali se daje za račun obrata delo stanovnikom **civilnih ali vojaških kaznilnic**, prisilnih delavnic in poboljševalnic, prostovoljnih delarnic? (Da ali ne?) . . . . .

16. Na naslednja vprašanja (a, b, c, d) ni odgovarjati tvorniškimi, trgovinskimi in prevoznimi obratom, in pa gostilničarskim in krčmarskim obrtom.

a) Ali spada k obratu, imenovanemu pri 3, razen delavnice še kaka prodajalnica? (Da ali ne?) . . . . .

b) Ali se dela v obratu, imenovanem pri 3, samo neposredno za konsumente (zasebne odjemalce)? (Da ali ne?) . . . . . ali tudi za trgovce, agente, tvorničarje, obrtnike, faktorje, zalagatelje ali zopetne prodajalce katere koli vrste? (Da ali ne?) . . . . . ali edino le za zopetne prodajalce? (Da ali ne?) . . . . .

c) Ali se dela za zalogo? (Da ali ne?) . . . . . ali samo na naročilo? (Da ali ne?) . . . . .

d) Ali dobivate od obrtnikov, tvorničarjev, trgovcev ali agentov, za katere delate, gradivo (sirovine ali pomožna gradiva, pomožne snovi) brezplačno v podelovanje? (Da ali ne?) . . . . . Ali kupujete kako gradivo (sirovine ali pomožna gradiva, pomožne snovi) od obrtnikov, tvorničarjev, trgovcev ali agentov, za katere delate? (Da ali ne?) . . . . .

17. Ako se rabijo v obratu, imenovanem pri 3, **delovni stroji, peči** itd., ki so navedeni v nastopnem spisku, je na pristojnem mestu povedati njihovo število.

	Število		Število	Število
Papirna industrija.		Kemijska industrija.		Stroji za škatlje . . . . .
Aparati za gladenje lesa (defibrirji)		A. Proizvajanje žveplene kisline.		Stroji za vlaganje . . . . .
Kuhalo za les		Kamrice za žvepleno kislino skupna vsebina . . . . . m ³		F. Industrija petroleja in ozokerita.
Kuhalo za slamo		B. Proizvajanje sode.		Čistilni kotli . . . . .
Kuhalo za cunje		Sulfatne peči		Topilni kotli . . . . .
Kuhalo za celulozo		Peči za topljenje sode		G. Izdelovanje spodija in gnojil.
Stroji za papir		Peči za kalcinovanje sode		Aparati za odpiranje . . . . .
a) s podolgasto obliko		Aparati za amonjak-sodo		Krogljasti mlini . . . . .
b) z valjasto obliko		C. Proizvajanje svetilnega plina.		Grafični obrti.
Lepilni stroji		Retorte		Brzotiskalnice za tiskanje knjig . . . . .
Industrija v živilih in povzituinah.		Shranke plina		Rotacijske tiskalnice . . . . .
Mlinski kamni:		skupna vsebina . . . . . m ³		Brzotiskalnice za kamno-, jeklo-, bakrotisek . . . . .
a) navadni		D. Proizvajanje koksa.		Tiskalnice s tiskali . . . . .
b) francoski		Peči za koks		Črkostavni stroji . . . . .
Stoli z valjarji		E. Izdelovanje užigal.		Stroji za tiskanje tapet . . . . .
Dismembratorji		Aparati za namakanje		Stroji za vlivanje tip . . . . .
Stope				
Stroji za gnetenje				
Peči za peko:				
a) z notranjo kurjavo				
b) z zunanjo kurjavo				

18. Ali se rabijo v obratu, imenovanem pri 3, delovni stroji, ki se gonijo z **motorsko silo, namreč vetrom, vodo, parom, plinom, petrolejem, bencinom, petroleterjem, vročim zrakom, zračnim tlakom, elektriko, ali parni kotli, parni aparati ali končno motorno gonjena vozila?** (Da ali ne?) . . . . .

Ako da, je od debelo tiskanih besed tisto ali tiste, ki se ujemajo, podčrtati, in tukaj nadalje povedati:

a) Ali spadajo ti motorji k obratu, imenovanemu pri 3? (Da ali ne?) . . . . .

Ako se potrdi:

Efektivna dajatev sile teh motorjev:

Vodni motorji . . . . konjskih sil (ali padec . . . . metrov, množina vode . . . . kubičnih metrov v sekundi), parni stroji . . . . konjskih sil, plinovi stroji . . . . konjskih sil, petrolejski stroji . . . . konjskih sil, stroji z bencinom ali petroleterjem . . . . konjskih sil, stroji na vroči zrak . . . . konjskih sil, stroji na zračni tlak . . . . konjskih sil, elektromotorji . . . . kilowattov, ali . . . . konjskih sil.

b) Ali se rabijo motorji kakega tujega obrata? (Da ali ne?) . . . . .

c) Ali se oddaja sila od motorjev, imenovanih pri a)? (Da ali ne?) . . . . .

Popis koristnih živali.

Število koristnih živali, ki se rabijo v obratu, imenovanem pri 3.

V primerih, v katerih je imetniku kakega obrta (zakupniku, vodji) izpolniti več obratnih pol za posebne obrate (glej podučilo stran 1 pod C), je na naslednja vprašanja odgovoriti v tisti obratni poli, ki se nanaša na obrat, v katerem se izključno ali poglavitno rabijo koristne živali.

19. Konji, in to:

a) delovni konji (uporabljeni v obratu) . . . . .

b) konji kakor trgovinsko blago . . . . .

c) drugi konji . . . . .

Mladi konji (žrebeta)		Kobile		Žrebci	Skopljenci	Skupaj
manje nego 1 leto stari	nad 1 leto dotlej, da se rabijo za delo	breje ali z žrebetom pri sescu	druge			

20. Goveda: ¹⁾

- 1. Mladina pod 1 letom stara . . . . .
- 2. biki nad 1 leto stari . . . . .
- 3. telice nad 1 leto stare . . . . .
  - a) še ne breje . . . . .
  - b) breje . . . . .
- 4. krave . . . . .
- 5. voli nad 1 leto stari . . . . .
  - a) še ne uporabljeni za vožnjo ali pitanje . . . . .
  - b) za vožnjo . . . . .
  - c) za pitanje (zakol) . . . . .

Vsota .

21. Mule, mezgi in osli:

- 1. Mule . . . . .
- 2. mezgi . . . . .
- 3. osli . . . . .

Vsota .

22. Koze brez razločka starosti in spola . . . . .

23. Ovce:

- 1. Drobnica pod 1 letom . . . . .
- 2. ovce, nad 1 leto stare, in to:
  - a) ovni . . . . .
  - b) ovce (bice) . . . . .
  - c) skopci (koštruni) . . . . .

Vsota .

24. Svinje:

- 1. Pujski do treh mesecev . . . . .
- 2. tekači (mladiči) do 1 leta . . . . .
- 3. svinje, nad 1 leto stare, in to:
  - a) plemenski merjasci . . . . .
  - b) plemenske prasice . . . . .
  - c) drugačne . . . . .

Vsota .

¹⁾ K temu je prištevati tudi bivole.

²⁾ K temu je prištevati tudi za zakol določeno živino.

³⁾ Tukaj je navesti samo take živali, ki delujejo v obratu ali se redé v plemenske namene.

Da je ta obratna pola resnično izpolnjena, potrjuje:

Datum izpolnitve:

Podpis stranke:

Popisovalni komisar:

Obrazec 5.

Številka . . . . .

Popisno okrožje . . . . .

List za delavce na domu**za popis 3. dne junija 1902.**

Dežela . . . . . Okraj trgovinske zbornice . . . . .
 Politični okraj . . . . . Občina (graščinsko ozemlje) . . . . .
 Kraj . . . . . Cesta, ulica, trg . . . . . Hišna številka . . . . .

Podučilo.

Izkazi v tem listu naj služijo samo v statistične namene in se nikakor ne smejo porabljati v namene obrtnega oblastva ali obdačevanja.

Ako se vroči list stranki, predno pride popisovalni komisar, ga je v vseh točkah izpolniti natančno in resnično in hraniti dotlej, da pride popisovalni komisar ponj.

Ako pokaže list še le popisovalni komisar sam, ga je izpolniti na njegovo zahtevo. Popisovalni komisar pa ima tudi pravico list sam izpolniti; komisarju je potem dati vsako za to potrebno pojasnilo, Stranka pa ima v tem primeru pravico vpogledati v liste, ki jih je izpolnil popisovalni komisar.

Popisovalni komisar izpolni ter prevzame izpolnjeni list — izvzemši v naslednjem odstavku omenjeni primer — v stanovanjskem ali obratovališču stranke.

Ako predstojnik občine (graščinskega ozemlja) izda poziv, se mora list izpolniti in pa izpolnjeni list prevzeti po popisovalnem komisarju na mestu, določenem v pozivu.

Delavci na domu so dolžni, listine (delavsko knjigo itd.), ki so v njihovih rokah in ki se nanašajo na izvrševanje njihovega opravila, in pa delavske in službene knjige svojih pomožnih delavcev imeti pripravljene ter jih na zahtevanje pokazati popisovalnemu komisarju, kateremu je naročeno popisovanje. Pri tem se še enkrat posebno poudarja, da se vpogled v te listine nikakor ne sme izrabljati v namene obrtnega oblastva ali v davčne namene.

Vsi vprašanci so dolžni dati tukaj zahtevana pojasnila. Kdor se popisu odtegne, na naslednja vprašanja vedoma neresnično odgovori, odgovor na vprašanja ali izpolnitev tega lista odkloni, se kaznuje z denarnimi kaznimi do 50 kron, in ako se ne dadó izterjati, z zaporom do 5 dni (zakon z dne 18. januarja 1902. l. [drž. zak. št. 21]).

1. Ime in priimek . . . . .

2. Spol: moški, ženska *)

3. Leto in dan rojstva . . . . .

4. Katero blago izdelujete, in kakšno delo opravljate pri tem? . . . . .

*) Kar se ujema, je podčrtati.

5. Ali delate za trgovce, agente, tvorničarje, obrtnike, faktorje, založnike ali zopetne prodajalce katere vrste koli? (Da ali ne?) . . . . . ali tudi za konsumente (zasebne odjemalce)? (Da ali ne?) . . . . .

6. Ako delate za trgovce, agente, tvorničarje, obrtnike, faktorje, založnike, zopetne prodajalce, navedite nastopno imena in naslove firm, prodajalnic, trgovcev. . . . .
 . . . . .
 . . . . .

7. Ali delate za zalogo (Da ali ne?) . . . . . ali samo na naročilo? (Da ali ne?) . . . . .

8. a) Ali Vam pripravljajo opravila, za katera delate, sirovine in pomožne materialije ali polovične izdelke brezplačno v podelovanje? (Da ali ne?) . . . . .

b) Ako da, katere materialije, oziroma katere polovične izdelke? . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

9. a) Ali kupujete sirovine ali pomožne materialije ali polovične izdelke, ki jih potrebujete za svoje delo? (Da ali ne?) . . . . .

b) Ako da, ali od opravi, za katera delate? (Da ali ne?) . . . . . in sicer, katere materialije? . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

c) Ali kupujete razen tega materialije drugod? (Da ali ne?) . . . . . in sicer, katere materialije? . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

10. Ali delate sami? (Da ali ne?) . . . . .

Ako ne, povejte število pri Vas delujočih oseb, namreč:

A. rodbinski udje . . . . .

B. tuje osebe, in to:

a) pomočniki, pomagači, izučeni delavci . . . . .

b) neizučeni delavci . . . . .

V vsem . . . . .

Moški		Ženske		Skupaj
nad 16 let stari	pod 16 let stari	nad 16 let stare	pod 16 let stare	

Obrazec 6.

Številka . . . . .

Popisno okrožje . . . . .

Pola o kmetijstvu

za popis 3. dne junija 1902. l.

Dežela	Okraj trgovinske zbornice . . . . .
Politični okraj	Občina (graščinsko ozemlje) . . . . .
Kraj	Cesta, ulica, trg . . . . . Hišna štev. . . . .

Podučilo.

Izkazi v tej poli naj se uporabljajo samo v statistične namene in se nikakor ne smejo izrabljati v namene obdačevanja.

Ako se pola vroči stranki, predno pride popisovalni komisar, jo je v vseh točkah natančno in resnično izpolniti in nadalje hraniti na sedežu obrata dotlej, da pride popisovalni komisar ponjo.

Ako polo prikaže šele popisovalni komisar sam, jo je na njegovo zahtevo izpolniti. Popisovalni komisar pa ima tudi pravico, polo sam izpolniti; komisarju je potem dati vsako za to potrebno pojasnilo. Stranka pa ima v tem primeru pravico vpogledati v polo, ki jo je izpolnil popisovalni komisar.

Popisovalni komisar izpolni polo in prevzame izpolnjeno polo pri stranki — izvzemši v naslednjem odstavku omenjeni primer.

Ako izda predstojnik občine (graščinskega ozemlja) poziv, naj popisovalni komisar polo izpolni in izpolnjeno polo prevzame na mestu, določenem v pozivu.

Imetniki obrata (zakupniki, vodje) so tudi dolžni posestno polo ali pismeno zakupno pogodbo in služabniške knjige nameščenih uslužbencev imeti pripravljene in jih na zahtevo pokazati popisovalnemu komisarju, kateremu je naročeno popisovanje. Pri tem se še enkrat posebno povdarja, da se vpogled v te listine ne sme nikakor uporabljati za davčne namene.

Za vsako enotno obdelovano posestvo je izdati posebno polo o kmetijstvu, tudi tedaj, kadar je to posestvo z drugimi pod skupnim vrhovnim vodstvom.

Imetniki obratov (zakupniki, vodje) so dolžni podajati tukaj zahtevana pojasnila. Kdor se popisu odtegne, na naslednja vprašanja vedoma neresnično odgovarja, odgovor na prašanja ali izpolnitev te pole odbije, se kaznuje z denarnimi kaznimi do 50 kron, ako se ne dadó izterjati, z zaporom do 5 dni (zakon z dne 18. januarja 1902. l. [drž. zak. št. 21]).

Nadaljnje podučilo glej zadnjo stran.

Ime in naslov stanovališča:**a) Posestnika kakor imetnika obrata.**

(Za obrate, katerih imetnik je posamezna oseba, naj se pove njeno ime in priimek in pa naslov stanovališča, za take, kjer je več imetnikov, ime in priimek in naslov stanovališča vseh teh oseb, za obrate

končno, katerih imetnik je kaka juristična oseba, n. pr. kaka delniška družba, kaka pridobitna in gospodarska zadruga, kako društvo, kaka ustanova, kak javni zaklad, kaka občina, kaka dežela ali država itd., naj se pove natančno označeno te združbe in pa njen sedež.)

Ime in priimek (oziroma družbeno označeno) . . . . .

Naslov . . . . .

b) Eventualnega vodje.

(Posestniški ravnatelj, načelnik, predstojnik zadruge.)

Ime in priimek . . . . .

Naslov . . . . .

c) Pri obratih, danih v zakup: zakupnika.

Ime in priimek . . . . .

Naslov . . . . .

A. Površina.

Napovedi v metrski meri (hektar in ar). Ako se morejo te napovedi narediti samo v drugi ploskovni meri, je števila postaviti na levo poleg vprašanj in nad njimi zaznamovati mersko enoto.

		Hektar	Ar
<p>Izmera v. . . . . (tukaj je navesti mersko enoto, n. pr. avstrijski oral)</p>	<p>1. Kako velika je skupna površina, ki jo obdelujete, vštveši prostor hiše in dvorišča, vrt, gozd, pašnik, pote, vode itd.? . . . .</p>		
	<p>2. Od skupne površine je:</p>		
	<p>a) njiv . . . . .</p>		
	<p>b) travnikov . . . . .</p>		
	<p>c) vrta . . . . .</p>		
	<p>od tega za namene umetnega in trgovinskega vrtnarstva . . . . hektarov, ... arov (ali . . . .).</p>		
	<p>d) vinograda . . . . .</p>		
	<p>e) pašnikov . . . . .</p>		
	<p>f) planin . . . . .</p>		
	<p>g) gozda . . . . .</p>		
	<p>h) jezer, močvirij, ribnikov . . . . .</p>		
	<p>i) drugačne površine (prostor hiše in dvorišča, poti in vod ter neplodnih površin) . . . . .</p>		
	<p>3. Od skupne površine je:</p>		
	<p>a) lastne zemlje . . . . .</p>		
	<p>b) v zakup vzete zemlje . . . . .</p>		
	<p>c) na polovico ali za kak drug delež donosa obdelovane zemlje (<i>Mezzadria, Colonat</i>) . . . . .</p>		

4. Ali imate deleže od občinskih zemljišč ali drugačnih skupnih zemljišč (bodisi trajno nakazane deleže, bodisi občinske žrebe v začasno uporabljanje, spolovinska ali menjalna zemljišča)? (Da ali ne?)
 . . . . .

To vprašanje je samo tedaj potrditi, ako je ta delež v resnici omejen.

5. Ali imate od svojega delodavca deputatno zemljo (to je kakor del plače za uporabljanje prepuščena zemljišča, glej navodilo, stran 6) za lastno rabo? (Da ali ne?) . . . . .

[Ime in naslov oddajnika deputatne zemlje . . . . .]
 . . . . .]

6. Ali ste imetnik službene zemlje, ki jo obdelujete sami (glej navodilo, stran 6)? (Da ali ne?) . .

[Ime in naslov oddajnika službene zemlje . . . . .]
 . . . . .]

B. Živina.

I. Konji in sicer:

1. Mladi konji (žrebeta):

- a) pod 1 leto stari . . . . .
 b) nad 1 leto dotlej, da se rabijo za delo . . . . .

2. Kobile:

- a) zaskočene ali z žrebeti pri sescu . . . . .
 b) druge kobile . . . . .

3. Žrebci:

4. Skopljenci brez razlike starosti . . . . .

Vsota . . . . .

Koliko teh konj dela v gospodarstvu? . . . . .

II. Goveda:*)

1. mladina pod 1 leto stara:

- a) junci . . . . .
 b) telice . . . . .
 c) junci (rezanci) . . . . .

2. biki nad 1. leto stari . . . . .

Odnos . . . . .

*) Tukaj se štejejo tudi bivoli.

		Odnos
3. Telice nad 1 leto stare		
<i>a)</i> še ne breje		
<i>b)</i> breje (zaskočene)		
4. Krave		
5. Voli nad 1 do 3 leta stari		
<i>a)</i> še ne uporabljeni za vožnjo ali določeni za pitanje (zakol)		
<i>b)</i> uporabljeni za vožnjo		
<i>c)</i> določeni za pitanje (zakol)		
6. Voli nad 3 leta stari:		
<i>a)</i> uporabljeni za vožnjo		
<i>b)</i> določeni za pitanje (zakol)		
Vsota		
III. Mule, mezgi in osli:		
2. Mule		
2. mezgi		
2. osli		
Vsota		
IV. Koze brez razlike starosti in spola		
V. Ovce:		
1. Drobnica pod 1 letom		
2. ovce, nad 1 leto stare, in to:		
<i>a)</i> ovni		
<i>b)</i> jagnjeta (ovce)		
<i>c)</i> skopci (koštruni)		
Vsota		
VI. Svinje:		
1. Pujski do treh mesecev		
2. tekači (mladiči) do 1 leta		
3. svinje, nad 1 leto stare, in to:		
<i>a)</i> plemenski merjasci		
<i>b)</i> plemenske prasice		
<i>c)</i> drugačne		
Vsota		

C. Raba kmetijskih strojev.

Koliko (lastnih, skupnih ali izposojeno rabljenih) strojev naslednje vrste se je rabilo v zadnjem letu — to je od junija 1901. l.? . . . .

Oznamenilo strojev	Gonilna sila						druge: kakor bencin, petrolej, špirit itd.
	človeška	živalska	veter	voda	'par	elektrika	
poljske železnice							
parni plugi (parni stroji za kopanje jam)							
stroji za trošenje gnoja							
sejalni stroji							
stroji za obračanje in grabljenje							
kosilni stroji							
mlatilnice							
stroji za izkopavanje okopavine .							
stroji za rezanico							
centrifuge za mleko							
stroji za debelo moko							
stroji za čiščenje in odbiranje .							
stroji za luščenje koruze							
stiskalnice za seno in slamo . . .							

D. Kmetijsko obratno osebje (3. dne junija 1902).

1. V obratu delujoči imetniki, soimetniki, zakupniki
2. Rodbinski udje imetnikov, soimetnikov, zakupnikov, ki se udeležujejo obratnih del . . . . .
3. Obratni uradniki . . . . .
4. Nadzorno osebje . . . . .
5. Služabniki (vštevši deputatiste) . . . . .
6. Stalni dninarji . . . . .

Vsota . . .

Moški		Ženske		Skupaj
nad 16 let stari	pod 16 leti	nad 16 let stare	pod 16 leti	

Ali se za važnejše gospodarske dobe uporabljajo tudi potovalni delavci? (Da ali ne?) . . . . .

E. Posebna vprašanja.

1. Ali obratujete razen tega kmetijskega obrata še kak drug kmetijski obrat? (Da ali ne?)

Ako da: kakor lastnik (solastnik)? (Da ali ne?) . . . . .

kakor zakupnik? (Da ali ne?) . . . . .

Kje leži ta obrat?

a) v Avstriji (dežela . . . . . politični okraj . . . . .)

b) na Ogrskem . . . . .

c) v Bosni in Hercegovini . . . . .

d) v kateri drugi deželi?

2. Ali obratujete v zvezi s tem kmetijskim obratom kako industrijsko podjetje ali trgovinske obrte? (Da ali ne?) . . . . .

(Tak industrijski ali trgovinski obrat je napovedati tukaj tudi tedaj, kadar je dan v zakup, ako je le v gospodarski zvezi s kmetijskim obratom.)

Ako da, natančno označeno vrste teh obratov . . . . .

(Sezonske in kampanijske obrate je tukaj tudi napovedati.)

3. Ali obratujete kako industrijsko podjetje ali kak trgovinski obrt brez zveze s kmetijskim obratom? (Da ali ne?)

4. Ali obratujete Vi ali kak ud Vašega gospodarstva domačo industrijo? (Da ali ne?) . . . . .

Ako da, katere vrste je ta domača industrija? . . . . .

5. Ali opravljate izven svojega kmetijskega obrata kako delo za mezdo? (Da ali ne?) . . . . .

Ako da: a) kmetijsko,

b) industrijsko,

c) ali menjaje obe.

} Kar se ujema, je podčrtati.

6. Ali se sadi:

Koščica . . . . . hektarov . . . . . arov

cikorija . . . . . " . . . . . " }

hmelj . . . . . " . . . . . " }

ali izraziti v meri, povedani na levi pri A
(površina) stran 2.

krompir za žganjarske namene ali za izdelovanje skroba? (Da ali ne?) . . . . .

7. Ali se pečate z mlekarstvom? (Da ali ne?) . . . . .

Ako da, s kolikimi molznimi kravami?

8. Število kokoši . . . . .

„ gosi . . . . .

„ čebelnih panjev . . . . .

9. Ali ste — ne gledé na skupno pašo po strniščih — deležni skupne rabe nerazdeljenih pašnikov v posesti kake občine ali združbe? (Da ali ne?) . . . . . ali nerazdeljene gozdne površine v posesti kake občine ali združbe? (Da ali ne?)

Da je ta pola o kmetijstvu resnično izpolnjena, potrjuje:

Podpis stranke:

Datum izpolnitve:

Popisovalni komisar:

Navodilo za izpolnjevanje.

Splošne opomnje.

Polo o kmetijstvu je izpolniti v vseh primerih, v katerih se kaka površina zemlje, če tudi v najmanjšem obsegu, obdeluje kmetijsko ali gozdarsko.

Izpolniti po tem potrebne pole o kmetijstvu, oziroma podati v ta namen potrebne napovedi — glej podučilo — je dolžen tisti, ki vodi gospodarstvo. Torej:

- a) za obrate (zemljišča), v zakup dane, zakupnik;
- b) za zemljišča, oddana proti deležu donosa (na polovični zakup), zakupnik deleža (delni kmet);
- c) za deputatno zemljo (to je za zemljišča, oddana kakor del mezde ali plače uslužbencem itd. in obdelovana po njih) uslužbenec, ozir. dninar itd. sam. Za deputatno zemljo družine, živeče v gospodarstvu gospodarja, pa ni izpolniti posebne pole o kmetijstvu, temveč je to zemljo prišteti gospodarjevi površini;
- d) za službeno zemljo, to je za zemljišča, ki so odkazana kakemu duhovniku za prebendo ali kakemu cerkvenemu opravitelju za del plače in jih te osebe obdelujejo, ti užitni upravičenci.

Ako se ista površina obdeluje skupno, je izdati samo eno polo o kmetijstvu; udeleženci naj se porazumejo o tem, kdo oskrbi izpolnitev, oziroma kdo naj dá za to potrebne napovedi.

Ako vodi obrat kak upravnik ali kak drug zastopnik lastnika, lahko prevzame ta upravnik ali zastopnik izpolnitev pole o kmetijstvu za ta obrat, oziroma se lahko pozove k temu. Ako obdeluje upravnik razen tega svojo ali za svoj račun v zakup vzeto zemljo, je izdati zanjo posebno polo o kmetijstvu.

Ako upravlja upravnik obrate več posestnikov, n. pr. kak gozdarski uradnik gozdne površine različnih lastnikov, je izdati tudi več pol o kmetijstvu.

Za zemljišča, ki jih obdeluje kaka zadruga, udeležentstvo ali kaka druga skupščina, je dolžen načelnik (vodja, predstojnik) izpolniti za to zadrugo itd. potrebno polo o kmetijstvu.

K A. Površina.

Napovedati je celo enotno obdelovano površino, brez razlike, ali se razteza na eno občino ali na več občin (graščinskih ozemelj).

Zemljišč, za katera je po splošnih opomnjah izdati posebno polo o kmetijstvu, ni privzemati v površinske napovedi v kako drugo polo o kmetijstvu, potemtakem v zakup danih zemljišč ne v lastnikovo polo o kmetijstvu, deputatne zemlje (izvzemši zemljo družine, ki je v gospodarstvu) ne v gospodarjevo polo o kmetijstvu itd.

Pri 2 a do i izkazane površine morajo skupaj podati pod 1 navedeno skupno izmero obdelovane površine.

K B. Živina.

Napovedati je samo živino, ki se vzdržuje za kmetijski in gozdarski obrat. Kmetje in gozdarji, ki se pečajo tudi s krčmarstvom, mesarijo, trgovino z živino ali s kakim drugim obrtom, naj torej svojo živino vpostavijo tukaj samo v toliko, kolikor spada h kmetijskemu in gozdarskemu obratu; živino, spadajočo k obrtnemu obratu, pa je navesti na obratni poli za obrt.

Povedati je vedno skupno število živine, ki spada k obratu; tako je izkazati tudi tiste živali, ki so na dan izbora začasno odsotne, n. pr. gnane na oddaljene pašnike ali na planine; pri tem je vse eno, ali spadajo ti pašniki ali te planine k lastnemu ali h kakemu tujemu posestvu. Načelu primerno, da gre tukaj za določitev živine posameznih kmetijskih obratov, je tudi takozvano prestavljeno živino (živino, ki jo dá lastnik rediti na kaki tuji kmetiji), izkazati in šteti pri obratu, kjer je ob času popisovanja. Posamezne živali, ki so ob času popisovanja na zemljišču kake zadruga, udeleženstva ali kake druge skupščine, je na poli o kmetijstvu te zadruga itd. zaznamovati samo tedaj, kadar ne pripadajo posameznim udom, temveč zadrugi, udeleženstvu ali skupščini sami. V zasebni posesti posameznih udov stoječe živali je navesti v poli o kmetijstvu njihovih posestnikov, in zadrugina itd. pola o kmetijstvu ne obsega potem nikakega izkaza o živini.

K C. Raba kmetijskih strojev.

Število kmetijskih strojev, oziroma poljskih železnic, je vpisati s številkami v tisto vrsto, ki je namenjena dotični vrsti strojev, pod isti razprederek, ki nosi za napis zadevno vrsto gonilne sile.

K strojem za obračanje in grabljenje spadajo poleg strojev za obračanje sena tako stroji za grabljenje sena kakor tudi žita.

Dodatek (k §. 3, odstavku 1 ukaza).

Spisek tistih občin, v katerih se naj vrši predhodna poizvedba.

Dežela	Polit. okraj	Občina	Dežela	Polit. okraj	Občina	
Dolenje Avstrijsko		Dunaj.	Štajersko		Gradec.	
		Waidhofen ob Y.			Maribor.	
		Dunajsko novo mesto.		Bruck ob M. . . .	Bruck ob M.	
	Baden	Baden.		" " "	Mürzzuschlag.	
	"	Vöslau.		Gradec	Eggenberg.	
	Floridsdorf	Floridsdorf.		Judenburg	Judenburg.	
	Hietzing	Atzgersdorf.		"	Knittelfeld.	
	"	Erlaa.		Ljubno	Ljubno.	
	"	Inzersdorf ob W.		"	Donawitz.	
	Korneuburg	Stockerau.				
	Krems	Krems.		Koroško	Beljak	Celovec. Beljak.
	"	Stein.				
	Mödling	Mödling.		Kranjsko	Ljubljana	Ljubljana.
Neunkirchen	Neunkirchen.					
"	Reichenau.					
St. Pölten	St. Pölten.					
Tulln	Klosterneuburg.					
Zwettl	Zwettl.					
Gorenje Avstrijsko		Linc.	Primorsko		Trst.	
		Steyr.			Gorica.	
	Linc	Urfahr.		Koper	Koper.	
Wels	Wels.	"	Piran.			
		Pulj	Pulj.			
Salcburško		Salzburg.				
			Tirolsko		Inomost. Bolcan. Rovereto.	

Dežela	Polit. okraj	Občina	Dežela	Polit. okraj	Občina
T i r o l s k o	Bolcan	Trident. Gries.		Kraljevi Vinogradi	Nusle. Vršovice.
	"	Zwölfmalgreien.		" "	Kladno.
	Inomost	Hall.		"	Duby.
	"	Wilten.		"	Kročehlaw.
	Kufstein	Kufstein.		Kolin	Kolin.
	Meran	Meran, Ober- in Untermais.		Komutov	Komutov.
	Riva	Riva.		Kraljevi gradec	Kraljevi gradec.
	Schwaz	Schwaz.		Kraljičin dvor	Kraljičin dvor.
Pred- arëlsko	Bregenz	Bregenz.		Kutna gora	Kutna gora.
	Feldkirch	Dornbirn.		Louny	Louny.
	"	Lustenau.		Litomeřice	Litomeřice.
Č e š k o		Praga. Liberec.	Č e š k o	Nachod	Nachod.
	Češka Lipa	Češka Lipa.		Pardubice	Pardubice.
	" "	Vse občine sod- nega okraja Haida.		Polzenj	Polzenj.
	Ustje	Ustje.		Přibram	Přibram.
	"	Velke Březno.		Rumburk	Rumburk.
	"	Březno Krasné.		"	Ehrenberg dolni.
	"	Novosedlice.		"	Krasná Lipa.
	"	Trmice.		"	Warnsdorf.
	Aš	Aš.		"	Niedergrund.
	Most	Most.		"	Obergrund.
	"	Litvinov Horní.		"	Chřibská.
	Budějovice	Budějovice.		Žatec	Žatec.
	Chrudim	Chrudim.		Šluknov	Vse občine.
	Ducheov	Ducheov.		Smichov	Smichov.
	Heb	Heb.		"	Bubenč.
	Jablonec	Vse občine.		"	Veliki Břewnow.
	Kraslice	Kraslice.		"	Kosíř.
	Hořovice	Beroun.		"	Střešovice.
	Mlada Boleslava	Mlada Boleslava.		Tabor	Tabor.
	Kadaň	Vejprty.		Toplice	Toplice-Šanov.
	Karlin	Karlin.		"	Krupka.
	Karlovi vari	Karlovi vari.		"	Kosteny.
	" "	Fischern.		"	Mstíšov.
	Kraljevi Vinogradi	Kraljevi Vinogradi.		"	Řetenice.
				"	Trnovany.
				Děčín	Novosedlice.
				"	Děčín.
		"	Podmokly.		
		"	Kamenica Češka.		
		"	Hillemlühl.		

Dežela	Polit. okraj	Občina	Dežela	Polit. okraj	Občina		
Češko	Děčín	Hillemühl-Falknov.	Šlesko	Krnov	Krnov.		
	"	Prýsk Horní.		Těšín	Těšín.		
	"	Schelten.	Galicja	Bochnia	Levov.		
	"	Schelten-Parchen.			Krakov.		
	"	Šenov Kamenický.			Bochnia.		
	"	Ulrichsthal.			Brody	Brody.	
	Trutnov	Trutnov.			Brzežany	Brzežany.	
Žižkow	Žižkow.	Chrzanów	Chrzanów.				
Moravsko		Brno.	Galicja	Drohobycz	Drohobycz.		
		Iglava.			"	Boryslaw.	
		Kromeriž.			Grodek	Grodek.	
		Olomuc.			Jaroslavov	Jaroslavov.	
		Brno			Krajovo polje.	Koľomea	Koľomea.
		Hodonín			Hodonín.	Przemysł	Przemysł.
		Moravska Ostrova			Moravska Ostrova.	"	Podgorze.
		"			Přívoz.	Rzeszów	Rzeszów.
		"			Vitkovice.	Sambor	Sambor.
		Mor. Šumperk			Mor. Šumperk.	Stanislavov	Stanislavov z Kni- hynin Wies.
		Mor. Třebova			Mor. Třebova.	Stryj	Stryj.
		"			Svitava.	Tarnopol	Tarnopol.
		Novi Jičín			Novi Jičín.	Tarnów	Tarnów.
		Prerov			Prerov.	Złoczów	Złoczów.
Prostějov	Prostějov.	Żółkiew	Żółkiew.				
Šternberk	Šternberk.	Bukovina	Radautz	Černovci.			
Třebíč	Třebíč.			Radautz.			
Šlesko		Znojmi.	Bukovina	Suczawa	Suczawa.		
		Opava.			Dalmaclja	Zader	Zader z Borgom.
		Belsko.	Fryštát	Karvin.			
"	Poljska Ostrova.						